N°. 243. 1852.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI.

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 22 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentiën is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing buiten de zegelgelden en briefporten.

WOENSDAG 8 SEPTEMBER.

NEDERLANDEN.

Bij besluit van 6 September jl., n°. 59, heeft Zijne Majesteit aan jhr. *H. M. C. Clifford*, Hoogstdeszelfs hofmaarschalk, vergunning verleend tot het aannemen en dragen van de versierselen der ridderorde van den H. Stanislaus, 2de klasse, hem door Z. M. den Keizer van Rusland geschonken.

Bij besluit van den 28sten Augustus jl., n°. 74, heeft Zijne Majesteit goedgevonden:

eervol te ontslaan, op zijn verzoek, *G. J. de Feijfer*, als burgemeester van Dokkum;

in te trekken de bij Hoogstdeszelfs besluit van den 8sten April jl., n°. 44, gedane benoemingen van *P. Ponjée* tot burgemeester van Wanssum en van *L. Peters* tot burgemeester van Horn;

en te benoemen: tot burgemeesters van Wanssum, *C.* baron *de Weichs de Wenne* en van Horn *J. M. Peters*.

Bij besluit van 6 September jl., n°. 56, heeft Zijne Majesteit goedgevonden:

1°. aan de nagemelde officieren bij de dienstdoende schutterijen op hun verzoek eervol ontslag te verleenen, te weten;

aan mr. *C. W. Hubrecht*, als 1ste luitenant bij de dienstdoende schutterij te Leyden, op grond van art. 64 der gemeentewet;

aan mr. *J. E. van den Broek*, als 2de luitenant bij de dienstdoende schutterij te Middelharnis, en zulks op grond van art. 64 der gemeentewet;

aan *J. Mees*, als 2de luitenant bij de dienstdoende schutterij te Rotterdam;

aan *J. Wenneker*, als 1ste luitenant bij de dienstdoende schutterij te Schiedam;

aan *F. de Neufville*, als 2de luitenant bij de dienstdoende schutterij te Amsterdam;

2°. te benoemen:

bij de dienstdoende schutterij te Nijkerk:

tot 1sten luitenant *J. D. Klaasen*, thans 2de luitenant;

tot 2den luitenant *J. F. van Medenbach de Rooij*, thans schutter;

bij de dienstdoende schutterij te Leyden:

tot 1sten luitenant *H. N. van Haansbergen*, thans 2de luitenant;

tot 2de luitenants mr. *C. Cock*, mr. *A. J. Hoekwater* en *H. P. J. van Wensen*, thans schutters;

bij de dienstdoende schutterij te Middelharnis:

tot 2de luitenants *P. C. Broek* en *A. C. Kolff*, thans schutters;

bij de dienstdoende schutterij te Rotterdam:

tot 2den luitenant *H. Erkelens*, thans schutter;

bij de dienstdoende schutterij te Schiedam:

tot 1sten luitenant *J. Looputjt*, thans 2de luitenant;

tot 2den luitenant mr. *W. J. J. Nolet*, thans sergeant

tot 2den luitenant à la suite mr. *A. J. Beukers*.

Bij besluit van 7 September jl., n°. 40, heeft Zijne Majesteit goedgevonden de door de gemeenteraden van Stein en Nootdorp gedane benoemingen der burgemeesters *D. Braat* en *G. J. F. Tydeman* tot secretaris met Hoogstdeszelfs goedkeuring te bekrachtigen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Bij een besluit van den minister van finantiën van den 4den dezer is de interest der schatkistbons wederom verlaagd; zullende bons van een jaar voortaan drie, bons van vijf tot elf maanden twee, en bons van vier tot vijf maanden anderhalf per cent jaarrente dragen. Men ziet in dit besluit een blijk dat het geld aan de schatkist ruim toevloeit maar elders in handel en nijverheid geene meer voordeelige of veilige plaatsing vindt.

— Bij eene aanschrijving des ministers van algemeene politie van den 1sten dezer zijn de departements-prefecten gelast scherper opzigt te houden over de onder toezigt gestelde ontslagen veroordeelden, en inzonderheid te zorgen dat zij het hun tot verblijfplaats aangewezen oord niet zonder eene door den prefect zelven en alleen om gewigtige redenen te geven magtiging verlaten. » Doe al wat gij kunt — zegt de aanschrijving — opdat het toezigt der hooge politie ophoude eene doode letter te zijn, gelijk het tot deze laatste tijden toe geweest is. Het is voor de burgermaatschappij van groot belang dat de zoo gevaarlijke klasse der ontslagen veroordeelden zich niet langer als vroeger kunne onttrekken aan de heilzame werking der plaatsing onder het toezigt der hooge politie."

— Onlangs is gewaagd van schriftelijke vriendschapsbetuigingen van een aantal Engelsche aan Fransche steden. Thans wordt uit Parijs gemeld dat de bekende Britsche philanthroop, de heer Elihu Burritt, een der bestuurders van het te Londen gevestigde Vredesgenootschap, aldaar aangekomen is om onderscheiden zoodanige adressen over te brengen. Hij heeft in een der Parijsche dagbladen eenige bijzonderheden betrekkelijk het doel zijner komst bekend gemaakt. Daaruit verneemt men dat hij uit Londen een adres medebrengt met ruim 1500 naamteekeningen van zeer geachte ingezetenen dier stad, waaronder verscheiden parlementsleden. Het adres van Edimburg is onderteekend door den lord-meijer, verscheiden raadsleden en regterlijke overheden en een groot aantal van de voornaamste inwoners. Te Glasgow is het adres door 1800 van de voornaamste en meest invloed hebbende burgers der stad onderteekend. Onder de onderteekenaren van het adres van Dublin staat de naam van den lord-meijer bovenaan. Meer dan veertig andere groote steden van Groot-Britannie hebben aan de groote steden van Frankrijk adressen van vriendschap gerigt, die door een groot aantal personen, al de standen en beroepen der maatschappij vertegenwoordigende, onderteekend zijn. Het doel van al deze adressen is te protesteren tegen de volkshaat kweekende taal van een gedeelte der dagbladpers in de beide landen, en den band van vriendschap en goede nabuurschap naauwer toe te halen.

— Volgens een Parijsch dagblad wordt er eene uitgebreide maatschappij opgerigt, wier doel is de suikerteelt en suikerbewerking in Fransch Guyana op een grooten en nieuwen voet te drijven, en wel met behulp van de straffelingen der aldaar onlangs opgerigte strafkolonie, die zich door goed gedrag onderscheiden.

— De *Moniteur* van den 5den dezer behelst officiele opgaven over Frankrijks buitenlandschen handel gedurende 1851: wij ontleenen daaraan het volgende:

De algemeene handel van Frankrijk met zijne koloniën en met vreemde landen bedroeg in 1851, in- en uitvoer te zamen genomen, eene waarde van 2787 millioen franken (berekend naar de vaste officiele prijscourant die in 1826 is vastgesteld, terwijl eene berekening naar de tegenwoordige waarde, zoo als de voor 1851 vastgestelde prijscourant die opgeeft, een verschil in minder van 173 millioen oplevert). Het gemelde totaal is 82 millioen grooter dan dat van 1850 en 320 millioen grooter dan het gemiddelde van het naast voorgaande vijfjarig tijdvak.

De algemeene invoer heeft in 1851 eene waarde van 1158 millioen bedragen (volgens de tegenwoordige koopwaarde 1094 millioen), dat is 16 millioen minder dan in 1850, doch 2 millioen meer dan het gemiddelde der laatste vijf jaren.

De algemeene uitvoer bedroeg in 1851 ongeveer een derde meer dan de invoer, namelijk 1629 millioen (volgens de tegenwoordige koopwaarde 1520 millioen), dat is 98 millioen meer dan in 1850 en 318 millioen meer dan het gemiddelde der laatste vijf jaren.

De speciale handel bedroeg in 1851 eene waarde van 2020 millioen (naar de tegenwoordige koopwaarde 1923 millioen), dat is 116 millioen meer dan in 1850, en 271 millioen meer dan in de vijf laatste jaren. De speciale handel verdeelt zich in 781 millioen invoer (evenveel als in 1850 en 22 millioen minder dan het gemiddelde der laatste vijf jaren) en 1239 millioen uitvoer (dat is 115 millioen meer dan in 1850 en 292 millioen meer dan het gemiddelde der laatste vijf jaren). Volgens de tegenwoordige koopwaarde bedroeg de speciale invoerhandel 765 millioen en de speciale uitvoerhandel 1158 millioen.

De algemeene handel, ten bedrage van 2787 millioen, is voor 72 per cent over zee geschied; dit vervoer ter zee geschiedde voor 48 per cent onder de Fransche vlag: beide deze verhoudingen komen overeen met die van 1850 en van het vijfjarig tijdvak.

Het gezamenlijk handelsverkeer van Frankrijk had voor 9 per cent met deszelfs kolonien plaats, en voor 70 per cent met Engeland, de Vereenigde Staten, Belgie, Zwitserland, Sardinie, Spanje, het Duitsche Tolverbond, Turkije en Brazilie, zijnde deze Staten hier gerangschikt naar het gewigt hunner handelsbetrekkingen met Frankrijk.

De uitvoer van Fransche producten naar Nederland is in 1851 toegenomen.

In 1851 is, gerekend naar de vaste prijscourant, voor 697 millioen aan onderscheiden voor de nijverheid benoodigde grondstoffen ingevoerd, dat is 60 per cent van het totaal van den algemeenen invoer, één per cent minder dan in 1850.

Verder was onder den algemeenen invoer een bedrag, naar de vaste prijscourant berekend, van 181 millioen aan voorwerpen van onmiddellijke consumtie (dat is 8 millioen minder dan in 1850), en van 280 millioen aan onderscheiden fabricaten (dat is 17 millioen meer dan in 1850).

De speciale uitvoerhandel bestond, naar de vaste prijscourant, uit 386 millioen aan natuurproducten en 852 aan fabricaten, dat is 19 en 7 per cent meer dan in 1850.

Het bedrag der uitvoerpremien of *drawbacks*, die in 1851 door de Fransche schatkist betaald zijn (de premien tot aanmoediging der groote visscherij niet medegerekend) is fr. 26,582,412, dat is 4 per cent meer dan in 1850; de waarde der onder het genot van premien uitgevoerde goederen bedroeg in 1851 fr. 307,395,356 (naar de vaste prijscourant).

In de onderscheiden entrepôts is in 1851 opgeslagen voor eene waarde (naar de vaste prijscourant) van 565 millioen aan onderscheiden goederen (dat is 9 per cent minder dan in 1850).

De doorvoer bedroeg in 1851 eene waarde, naar de vaste prijscourant, van 264 millioen, dat is 2 per cent meer dan in 1850. De doorvoer

kwam, gelijk in 1850, vooral uit Zwitserland, en was vooral bestemd naar de Vereenigde Staten.

De administratie der in- en uitgaande regten heeft in 1851 ontvangen: aan invoerregten fr. 117,152,812, aan uitvoerregten fr. 8,081,141, aan scheepvaartregten fr. 2,965,354, aan bijkomende regten en opbrengsten fr. 2,822,241, aan de verbruik-belasting op het zout fr. 21,812,400, te zamen fr. 147,832,957, dat is fr. 6,193,463 minder dan in 1850, eene vermindering die voortkomt uit den minderen invoer van vreemde suiker, van wol en enkele andere artikelen.

Voor het verkeer ter zee van Frankrijk met zijne kolonien en met vreemde landen is eene scheepsruimte gebezigd van 4,088,000 ton, dat is 9 per cent meer dan in 1850 en 11 per cent meer dan het gemiddelde in de laatste vijf jaren. Daarvan was 42 per cent onder de Fransche vlag, dat is omstreeks 2 per cent minder dan in 1850 en dan het gemiddelde in de vijf laatste jaren. Het aan de Fransche vlag voorbehouden scheepvaartsverkeer maakte in 1851 ruim 12 per cent uit van de gezamenlijke buitenlandsche zeevaart (tegen 11 en een half per cent in 1850).

De Fransche stoomzeevaart heeft zich uitgebreid, bepaaldelijk in de voor mededinging van andere volken openstaande vaart buiten Europa: zij heeft thans 39,000 ton scheepsruimte, dat is 15,000 meer dan in 1850, en 12,000 meer dan het gemiddelde der laatste vijf jaren.

De Staten waarmede het verkeer van Frankrijk ter zee in 1851 het levendigste geweest is, zijn (gerangschikt naar de drukte der scheepvaart): Engeland, de Vereenigde Staten, Sardinie, Noorwegen, Napels, Turkije, Spanje, Rusland, Nederland, Toscana, Zweden, Brazilie. In het verkeer tusschen Frankrijk en Nederland is eene scheepsruimte gebezigd van 70,185 ton, waarvan 44 per cent onder Fransche vlag.

— De officiele *Moniteur* deelt een artikel mede onder het opschrift » het budget van den soldaat", waarin de aanwending der kleine voor het onderhoud van den soldaat bestemde geldsom wordt uiteengezet, ten einde te doen zien »hoe verbazend veel een waakzaam, zuinig en naauwgezet bestuur kan uitrigten."

» De fuselier van de infanterie kost jaarlijks aan den Staat slechts fr. 320, voor voeding, kleeding, verpleging en huisvesting (de kosten van daarstelling der bestaande militaire gebouwen niet medegerekend), en met deze geringe som derft hij niet alleen niets, maar heeft hij zelfs nog iets meer dan het strikt noodige; zoo zelfs dat de jonge soldaat, na een jaar van dat zoo vaak gelasterde kazerne-leven, in den regel zijne kleederen moet laten uitleggen, en dat het aantal zieken bij de binnen 's lands liggende corpsen niet hooger is dan gemiddeld een drie en twintigste van het aantal der in werkelijke dienst zijnde manschappen."

De soldij van den gemeenen soldaat der infanterie bedraagt 40 centimes dagelijks, waarvan 32 tot 34 centimes ingehouden wordt voor de voeding en de kleine huishoudelijke uitgaven der compagnie.

Het artikel besluit daaruit, dat het militaire leven, in vele opzigten eene heilzame zedelijke werking op den loteling uitoefenende, hem ook huishoudelijkheid, orde, spaarzaamheid leert.

DUITSCHLAND.

Zijne Majesteit de Keizer van Oostenrijk is den 2den dezer uit de badplaats Ischl in Weenen teruggekeerd.

Den 1sten dezer is in Oostenrijk het nieuwe strafwetboek alsmede de nieuwe drukpers-wet in werking gekomen. Ten aanzien van deze laatste wordt aan de *Kölnische Zeitung* uit Weenen het volgende geschreven:

» Gisteren is in den geheelen omvang der monarchie, ook in die provincien welke zich niet in staat van beleg bevinden, de censuur voor de boekwerken niet alleen feitelijk — want dit was reeds sedert lang het geval — maar ook regtens weder ingevoerd. Elke uit Leipzig (het middelpunt van den Duitschen boekhandel) aankomende baal met boeken moet van het tolkantoor onmiddellijk aan de politie worden afgeleverd, die den inhoud daarvan, na zorgvuldig onderzoek, en na alle verdachte artikelen teruggehouden te hebben, aan den boekhandelaar doet toekomen. De discretionnaire magt der politie is namelijk zoo ver uitgebreid, dat zij niet alleen de door het opperste censuur-collegie voor verboden verklaarde werken heeft in beslag te nemen, maar dat het ook aan haar is overgelaten om werken, die in de eene provincie zonder zwarigheid worden toegelaten, in eene andere naar bevind van omstandigheden achter te houden. Intusschen is aan een ieder de bevoegdheid toegekend om van de beslissingen der politie ten deze in hooger beroep te komen. De Staat verbindt zich niet tot het geven van schadevergoeding voor de in beslag genomen boeken, noch ook tot het terugzenden daarvan aan de uitgevers, gelijk in Rusland plaats heeft, zoodat Oostenrijk voortaan voor den Duitschen boekhandel zoo goed als gesloten zal zijn, want bij het bestaan van zulke bepalingen zal geen uitgever het wagen zijne werken derwaarts te zenden. Ten overvloede is het Oostenrijksch consulaat in Leipzig nog gelast geworden op den boekhandel een waakzaam oog te houden en omtrent de strekking en den inhoud van alle nieuw uitkomende werken een officieel verslag aan het Oostenrijksche gouvernement in te zenden. Om in deze vermeerderde werkzaamheden te kunnen voorzien zullen aan dat consulaat onderscheiden ambtenaren worden toegevoegd."

In een schrijven uit Breslau van den 2den dezer leest men: » Sedert korten tijd worden in Oostenrijk de bijbel-depôts der zendelings- en bijbelgenootschappen door de politie in beslag genomen, geregtelijk verzegeld en zoo over de grenzen gezonden. Binnen weinige dagen zijn alhier op die wijze meer dan 1000 centenaars bijbels aangekomen."

— Te Dusseldorf, Keulen, Coblentz en in andere steden der Pruissische Rhijnprovincie alsmede in Westphalen worden thans bij de Katholijke bevolking adressen aan de regering ter onderteekening aangeboden, waarbij de intrekking verzocht wordt van de onlangs uitgevaardigde verordeningen tot beteugeling van de woelingen der Jezuiten in Pruissen, en tot het tegengaan van het bezoeken van buitenlandsche seminarien door jongelieden uit Pruissen, die voor het priesterambt opgeleid worden. Gelijk men weet, hebben de gezamenlijke Katholijke bisschoppen van den Pruissischen Staat dezer dagen te Keulen eene bijeenkomst gehouden, waarin, onder voorzitting van den aartsbisschop van Keulen, besloten is vertoogen tegen die verordeningen bij de regering in te dienen.

PORTUGAL.

Volgens nadere berigten uit Portugal van het laatst der vorige maand werden de tariefwijzigingen die het ministerie bij koninklijk besluit had ingevoerd, aldaar geenszins algemeen goedgekeurd, en was het te voorzien dat de maarschalk Saldanha, indien hij voortging maatregelen tot bevrijding van het buitenlandsch handelsverkeer te nemen, zich daardoor nieuwe en geduchte tegenkanting berokkenen zou. Als een blijk hoe zeer de misbruiken der verkeerde handelswetgeving, waaraan Saldanha de hervormende hand geslagen heeft, tot vastheid gekomen waren, wordt aangevoerd dat de handelaren in zijde getracht hebben eene verlaging van het invoerregt op zijde, hoewel schijnbaar hun voordeelig, tegen te houden, daar zij thans door de sluikerij hunne goederen meestal vrij van invoerregt ontvingen en de verlaging der invoerregten de doodsteek voor den sluikhandel zoude zijn.

Het ministerie had derhalve ten opzigte zijner tariefwijzigingen zoowel als omtrent andere punten zijner staatkunde in de nieuwe cortesvergadering veel tegenstand, zoo al niet eene vijandige meerderheid, te duchten; en het scheen dan ook dat er nog geruime tijd zoude verloopen eer de Cortes zouden bijeenkomen, en het onbeperkte gezag der uitvoerende magt een einde nemen. Wel was in het besluit tot ontbinding der Kamer van Volksvertegenwoordigers bepaald dat de nieuwe Cortes-vergadering den 1sten October zoude worden geopend; maar er werden nog geene aanstalten gemaakt voor de verkiezingen en vooraf moesten nog, bij gemis eener wet, door de regering bepalingen vastgesteld worden om de toepassing van het onlangs in plaats der trapsgewijze verkiezing aangenomen beginsel der regtstreeksche stemming te regelen.

ENGELAND.

In het laatst der vorige week heeft het bestuur van het genootschap tot bestrijding der graanwet, een prijs uitgeloofd van L. st. 250 voor de beste, en van L. st. 50 voor de daaraan het naast komende verhandeling over de uitwerking van de intrekking der graanwet in Engeland en over den invloed dien de handelsvrijheid nu reeds op de zedelijke, maatschappelijke, politieke en handelsbelangen van het Vereenigd Rijk heeft uitgeoefend. De prijsverhandelingen moeten vóór den 1sten December aanstaande aan het bestuur worden ingezonden. Men weet dat het genoemde genootschap na de afschaffing van het graanregt te hebben doorgedreven, zich ontbonden heeft, doch bij het optreden van het ministerie van lord Derby, toen de staatkunde der handelsvrijheid in Engeland weder in gevaar scheen te zijn, in het leven teruggeroepen is. Doch het uitschrijven dezer prijsvraag is nog bijkans het eenige levensteeken hetwelk het genootschap in de gelegenheid geweest is te geven. Het zal echter, naar sommigen verwachten, meer stof tot werkzaamheid vinden, wanneer de kanselier der schatkist de door hem aangekondigde herziening van het Engelsche belastingstelsel, die mede zoude strekken tot tegemoetkoming aan de door de vrijhandels-staatkunde onbillijk gekrenkte belangen, in de aanstaande parlementszitting zal hebben voorgedragen. Wat de heer Disraeli alsdan zal voorslaan, is voor het publiek nog een onderwerp van velerlei gissingen: velen echter meenen dat hij zijne beloften niet zal kunnen vervullen zonder het beginsel der handelsvrijheid aan te tasten en dat hij zich hiervoor wel zal wachten.

Een protectionnistisch dagblad, de *Standard*, ziet in de bovengemelde prijsvraag een blijk dat de vrijhandelspartij zich niet zoo sterk en zoo zeker van hare zaak gevoelt als zij zegt te zijn, daar zij nu nog, na al de tallooze geschriften en redevoeringen tegen het graanregt en de bescherming, eene verdediging harer zaak zoo noodig en tevens zoo moeijelijk acht dat daartoe door middel eener openbare prijsuitloving alle win- of roemzuchtige pennen moeten worden te werk gesteld.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

UITTREKSELS UIT DE VERSLAGEN aangaande den toestand der onderscheiden provincien over het jaar 1851, door de Gedeputeerde Staten aan de Staten hunner provincie in de gewone Zomervergadering dezes jaars, volgens art. 162 der wet van 6 Julij 1850 (Staatsblad *n°.* 39), *ingediend.*

(Vervolg; — zie ons vorig nommer.)

XIII. LANDBOUW.

Noordbrabant.

» De toestand van den landbouw in deze provincie is in het algemeen gunstig te noemen. De landbouw is vooruitgaande, en hiertoe draagt vooral bij, dat in vele gemeenten de gronden meerder en beter bemest worden dan vroeger het geval was. De aanvoer der mestspecien en het vervoer der voortbrengselen van den grond is voor die gemeenten gemakkelijker en minder kostbaar geworden, sedert de communicatien in de provincie, door het daarstellen van kanalen en het aanleggen van kunstwegen verbeterd zijn.

» Die toestand zou nog voor meerdere gemeenten gunstig zijn, indien vele landbouwers niet meerdere gronden gebruikten dan zij bemesten kunnen. Dit is vooral het geval in de hoogere zandstreken, alwaar men in evenredigheid van het bouwland te weinig weiland heeft, om genoegzaam vee te kunnen aanhouden of hetzelve genoegzaam te voeden.

» De koop- en huurwaarde der landen is zeer uiteenloopend, en hangt af van den aard, de gesteldheid en de meerder of minder gunstige ligging der landen. Met uitzondering van de gemeente Gilze en Rijen, van waar men opgeeft, dat de koop- en huurwaarde der landen dalende zijn, luiden de berigten uit de overige gemeenten eenstemmig dat zij toenemen, en eene nimmer te voren gekende hoogte hebben bereikt; en dat de te hoog opgevoerde huur- en pachtwaarde drukkend is voor den huurder en pachter. De koopwaarde der bouw- of teellanden kan gesteld worden van f 200 tot f 1000 en soms meer per bunder; die der weilanden van f 600 tot f 1600 en der uiterwaarden tot f 2000 en zelfs f 2400. De huurwaarde is in evenredigheid van den koopprijs, en dus ook zeer verschillend, van f 7 tot f 90 en meerder per bunder."

Nadeel heeft de landbouw in Noordbrabant in 1851 geleden in de gemeenten en polders aan den Maaskant door de overstroomingen, en in andere door het kwelwater; in onderscheiden gemeenten door eenen hagelstorm; door de longziekte onder het rundvee, waardoor in 1851 in onderscheiden gemeenten der provincie een vrij groot aantal runderen verloren zijn, hoewel in de meeste gemeenten het rundvee gezond bleef en naar wensch groeide; en door de aardappelziekte die echter in 1851 in mindere mate dan in de vorige jaren geheerscht heeft. Ook werd in vele gemeenten geklaagd over de vermenigvuldiging van het konijn, en over het nadeel aan de veld- en boomvruchten veroorzaakt door de mollen en de mosschen: zoo zijn in 1851 in de gemeente Hoogemierde ruim 3000, in die van Reusel 1350, te Maarheeze 800 en onder Tilburg 591 mollen gevangen en gedood; terwijl in de gemeente Tilburg 753 en te Drunen, in twee maanden tijds, ruim 2000 mosschen gedood zijn.

De tabaksteelt, in Noordbrabant nog vreemd, is in 1851 in de gemeente Oeffelt beproefd; de verkregen tabak was schoon van blad, doch leverde

niet veel gewigt op; men was echter tevreden over den uitslag en voornemens die teelt voort te zetten. Op de mangelwortelteelt begint men zich van jaar tot jaar meer toe te leggen. De maïs is door enkele landbouwers met redelijken, door anderen met goeden uitslag en door allen tot eigen gebruik, als proeve verbouwd. In eenige gemeenten van het kanton Boxtel is men begonnen witte Zeeuwsche tarwe uit te zaaijen, die veel weliger groeit en meer beschot oplevert, doch voor de bakkerij minder geschikt is. In den herfst is ter proefneming eenige angus-tarwe, eene Zuid-Amerikaansche tarwesoort, uitgezaaid; het zaad was van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken ontvangen.

In de landen van Heusden en Altena neemt het vette vee jaarlijks in overvloed toe; het brengt groot voordeel aan en verbetert tevens den grond aanmerkelijk. Het vetmesten van kalveren neemt jaarlijks toe en kan als een winstgevende tak der veehouderij worden beschouwd; en daar de kalveren gedurende het geheele jaar, ter verzending naar Engeland, tegen goede prijzen van de hand gingen en tegen hooge prijzen gretig gezocht werden, zoo heeft de vetmakerij daarbij goede rekening gevonden.

De handhaving der keuring van hengsten en merrien levert de meest gewenschte uitkomsten op, ook daarin dat er een schooner en zuiverder ras meer algemeen wordt opgemerkt.

De schapenteelt bleef afnemende: hoofdzakelijk een gevolg der plaats hebbende verkoopingen en ontginningen van heide- en broekgronden, waardoor de schapendrift meer en meer wordt beperkt. De schapen hebben tot matige prijzen vrij goeden aftrek gevonden, en wanneer in Belgie minder hooge regten op den invoer derzelve wierden geheven, zouden hooger prijzen kunnen worden bedongen.

De fokkerij van varkens blijft steeds een nuttig onderdeel van het landbedrijf.

Terwijl de binnen-eendekooijen in 1851 goede vruchten leverden, die ook ruim in prijs waren, verminderen de buiten-eendekooijen van jaar tot jaar, zoodat zij blijkbaar op weg zijn, om te niet te loopen.

De bloemisterijen te *'s Hertogenbosch* zijn vooruitgaande en trekken jaarlijks uit Belgie nieuwe soorten van heestergewassen, bollen en planten.

De boomkweekerij, waarin de gemeente *Oudenbosch* uitmunt, doet goede zaken door de verzendingen naar Holland en Zeeland; door de vele concurrentie in dit vak zijn de prijzen matiger geworden. De belangrijke kweekerij van vruchtboomen te Woensel neemt in bloei toe.

Ten opzigte der houtteelt, wordt opgegeven, dat de lust tot het aankweeken der verschillende houtsoorten in vele gemeenten is aangewakkerd en dat vooral het aanleggen van dennenbosschen aanzienlijk is toegenomen: zoo zijn in de laatste acht jaren, in de gemeente Rucphen 400 bunders tot dennenbosch aangelegd. Doch terwijl opgaande dennenboomen van jaar tot jaar bijkomen en tot matige prijzen, vooral naar Maastricht en naar Belgie, afgezet zijn, worden de tot timmerhout geschikte eikenboomen allengs schaarscher, en het klompenhout duurder. Het akkermaalshout, dat vroeger, in het kanton Oudenbosch, nevens den landbouw, de voornaamste bron van welvaart der eigenaren was, is thans door de ongehoord lage prijzen van het hout, terwijl ook de run of schors zeer laag in prijs is, bijna niets beduidend. Van daar ook dat onnoemelijk vele bunders hakhout worden gerooid en tot bouwland verhuurd.

De lust tot ontginning van woeste gronden blijft in Noordbrabant toenemen: in 1851 zijn bij het provinciaal bestuur 827 aangiften van landontginningen, opgemaakt naar de wet van 6 Junij 1840, ingekomen, dat is 181 meer dan in 1850. Sedert die wet tot 31 December 1851 zijn 6591 zoodanige aangiften ingediend; de oppervlakte der ontgonnen gronden, waarvoor naar de aangehaalde wet vrijdom van verhooging der grondlasten enz. is toegestaan en verzekerd, bedraagt thans 7221 bunders, waarvan 1257 bunders tot bouwland, 1090 tot weiland, 4042 tot dennenbosch, 533 tot hakhout aangelegd zijn. Gedurende het jaar 1851 alleen is vrijdom van lasten verleend voor 301 bunders.

In het kanton Zevenbergen legt men zich meer en meer toe om meer mestspecie te winnen, doch de onderscheiden soorten van kunstmest maken in dit kanton nog zeer weinig opgang, waartoe de weinige daarmede nog genomen proeven niet bevorderlijk zijn geweest.

Ook in de omstreken van Bergen-op-Zoom wordt alles aangewend om veel mest te maken en dien goed te bewaren; sedert eenige jaren gebruikt men er tot bemesting ook, met goed gevolg, stroopaarde (noir animal), zijnde afval van suikerraffinaderijen.

In het kanton Boxmeer is, bij gebrek aan mest, sedert zes jaren de kluitkalk aangewend voor het poten van aardappelen; terwijl in de drie laatste jaren, dit ontbrekende, ook voor de graansoorten, voor een gedeelte door guano is aangevuld. Met deze mestspecie zijn aan den Peelkant proeven genomen op bouwlanden doch meer op zandweilanden, die goed zijn uitgevallen. Bij gebrek aan genoegzamen stalmest wordt deze voor de weilanden door haardasch vervangen.

Op de hooge zandgronden neemt de bemesting met wollen lompen toe. Sommigen beweren dat deze meststof nadeelig zoude werken op het schot der rogge; zeker is het dat de akkers die hiermede worden bemest, veel en goed stroo afwerpen.

In onverdeelden eigendom worden bezeten door de gemeenten Maashees, Vierlingsbeek en Sambeek, ruim 4600 bunders broek-, heide- en peelgronden; door de gemeente Wanroij en Mil c. a., een perceel heidegrond, van ruim 70 bunders; door de gemeenten Oerle, Vessem, Oostelbeers, Hoogeloon en Eersel, 3600 bunders heide- en andere woeste gronden. Gelijke onverdeelde eigendommen worden bezeten door de gemeenten Veldhoven en Zeelst, en door Veldhoven met Gestel c. a., Steensel en Oerle. Ook in de gemeenten Uden en Zeeland bestaat zoodanig gemeenschappelijk bezit; zijnde er reeds vroeger, doch zonder gunstigen uitslag, pogingen aangewend, om langs den minnelijken weg, tot eene verdeeling van die gronden te geraken.

Zandverstuivingen bestaan aan de westzijde der gemeente Alphen en Riel, en verkrijgen een dreigend aanzien. Ook in de gemeente Heesch en onder Oosterhout doen zich zandverstuivingen voor; zoo ook te Loon-op-zand, in welke gemeente die jaarlijks plaats hebben. Men heeft, doch vruchteloos, beproefd die verstuivingen door mastbeplantingen te beteugelen.

De veestapel is in *Noordbrabant* over het algemeen toenemende, en men legt zich veel toe op de veredeling der rassen, waartoe men zorg draagt goede springstieren van elders aan te koopen, en premien uit te loven voor de bij de plaatselijke keuringen best bevonden springstieren. De bepalingen van het provinciaal reglement op het houden van springstieren dragen hiertoe veel bij en worden vrij wel nagekomen.

De goede aftrek der kalveren heeft te weeg gebragt, dat men zich meer en meer op de kalverenmesting heeft toegelegd.

Ook in het paardenras is zigtbaar verbetering gekomen. Door het provinciaal bestuur is ook in dit jaar gevolg gegeven aan de bepalingen van het reglement ter bevordering der paardenfokkerij.

Volgens de bij het provinciaal bestuur ontvangen, doch niet volledige opgaven, waren in 1851 in de provincie aanwezig:
86 hengsten; 11,756 ruinen; 16,121 merrien en veulens; 471 stieren; 9,129 trek- en slagtossen; 136,430 koeijen en kalveren; 62 ezels; 55,370 schapen; 39,394 varkens; 32,875 bokken en geiten.

Het getal pluimvee, zoo verre het werd opgegeven, was 133,739, en het verdient opmerking, dat onder dat getal zijn begrepen 27,830 hoenders en 15,390 kapuinen, aanwezig in de gemeente Rijsbergen, welke in dit opzigt als stapelplaats mag beschouwd worden, in welke de hoenders gelden van 75 cents tot f 1.75 en de kapuinen van f 3.80 tot f 5.25, en niettegenstaande die hooge prijzen zeer gezocht zijn.

De prijzen der veldvruchten, boter, vleesch en brandstoffen, op de voornaamste weekmarkten in de provincie aangebragt, waren in vele opzigten in 1851 hooger dan in het laatst voorgaande jaar.

Gelderland.

Over het algemeen is de landbouw in Gelderland in gunstigen toestand en vooruitgaande. In het landbouwstelsel der onderscheiden deelen van het gewest is sedert het vorige jaarverslag geene in het oog vallende verandering gekomen. Evenmin in de huur en koopwaarde der landerijen. Gronden die van nature vruchtbaar of wel gunstig gelegen zijn, stijgen allengs in huur- en koopwaarde, naar mate de geldplaatsing moeijelijker, de bevolking talrijker en de voortbrengselen des bodems duurder worden. Die oorzaken, gepaard aan den aanhoudenden trek tot landontginning en aan vermeerderde kennis daarvan, brengen te weeg dat de heidevelden op de Veluwe, die voor weinige jaren tot spotprijzen verkocht werden, in prijs beginnen toe te nemen. Te Putten gelden zij thans f 25 tot f 30 per bunder; tien jaren geleden werden zij voor een vierde van dien prijs verkocht. Plaatselijke omstandigheden hebben intusschen een overwegenden invloed: zoo worden de tabakslanden te Wageningen, om en bij de stad, voor f 3000 verkocht en tot f 140 verhuurd; terwijl de huurwaarde te Nijkerk slechts de helft bedraagt. De landerijen te Scherpenzeel worden tegen f 12 of f 13 verhuurd en voor f 275 verkocht.

Aangaande de teelt van nieuwe gewassen wordt in het verslag medegedeeld dat onder Warnsveld Russische rogge verbouwd wordt, van welke in het vorige jaar een tot twee lasten uitsluitend tot zaaikoren zijn afgeleverd, waaruit blijkt dat deze soort aan vele landbouwers voortreffelijk toeschijnt; door den eigenaar wordt zij boven de Zeeuwsche gesteld.

Onder Dodewaard heeft de heer Taats sedert eenige jaren eene bloeijende meekrapteelt, en zijn voorbeeld begint navolging te vinden. De Geldersche meekrap munt uit in helderheid van kleur en kracht van verwstof, en wordt verkocht tot denzelfden prijs als goede Zeeuwsche.

In navolging der aanhoudende pogingen van den ijverigen baron van Brakell van den Eng, vangt men in de gemeente Dodewaard de rijenteelt aan, hetgeen voor de zoozeer door onkruid gekwelde Neder-Betuwe belangrijk is.

De hopteelt die in Gelderland nog alleen in de gemeenten Ammerzoden en Hedel wordt gedreven, schijnt uitbreiding te verdienen. Niettegenstaande de hop in 1851 van het zoogenaamde zwart en van ongedierte geleden heeft, is, waar dit in geringe mate plaats vond, de opbrengst belangrijk geweest: zij overtrof soms zelfs de koopwaarde der landerijen.

De zucht tot veeveredeling openbaart zich allerwege. Onze geëerbiedigde Koning ging daarin voor. De reusachtige Engelsche hengst, dien velen op het Loo hebben bewonderd, is door een anderen van nog schooner gestalte vervangen.

De afdeelingen der Geldersche maatschappij van landbouw gaan voort met het aanschaffen van stieren van het Durhamsche ras, waar dit gepast geoordeeld wordt, en trachten goede inlandsche stieren te stationneren waar men aan deze de voorkeur meent te moeten geven.

De Engelsche varkens, vooral het Berkshire ras, voldoen meer en meer. Over het algemeen wordt aan half-bloed boven volbloed de voorrang toegekend.

Weder is door eenige schapenhouders onder Rossum een Leicesterram voor gemeenschappelijke rekening aangeschaft.

De invoer van nieuwe werktuigen wordt door onzen geëerbiedigden Koning in hooge mate voorgestaan. De verzameling van werktuigen voor landbouw op het Loo, vooral der zaaiwerktuigen van Newington, is hoogst belangrijk. De proefnemingen, onder het oog van den Koning zelven verrigt, — het ten geschenke geven derzelven aan hen, die op landbouw-tentoonstellingen uitmuntten, zal het in zwang komen van die welke voor onzen landbouw geschikt zijn, zeer bevorderlijk wezen.

Volgens het berigt van den burgemeester van Dreumel, over den invloed van het stoomgemaal in den Molenpolder, voldoet deze nieuwe uitvinding, wat het werktuigelijke aangaat, bij voortduring in ieder opzigt. Deszelfs uitwerking is, dat de gemeentestraten, stegen en landerijen onder Dreumel, die vroeger voor f 600 werden verpacht, in 1851 voor f 1418 verpacht konden worden. In den polder van Dreumel, waar de polder zelf eigendommen heeft, kon uit de meerdere inkomsten van de polderkas de omslag voor het stoomgemaal gekweten worden.

Onder hetgeen het landbedrijf in 1851 benadeelde, wordt eerst gewaagd van de vernieling van een groot gedeelte van den oogst, onder Aalten, Bergh, Dinxperloo, Gendringen, Wisch en Groesbeek, door hagelslag. Verder is op vele plaatsen aan de dennenbosschen schade toegebragt door rupsen. De tarwe was over het algemeen behebt met het zoogenaamde kreupelworden (eene ziekte onder aan den halm waardoor deze knikt); daardoor is echter over het algemeen veel minder schade aan den oogst toegebragt dan men gevreesd had. De aardappelziekte houdt nog aan; doch de landman beschouwt ze niet als eene ramp, zoo hij maar niet bij uitzondering getroffen wordt. Door vervroeging van den oogst, tracht hij den nadeeligen invloed der ziekte te voorkomen. Dat zij geleidelijk afneemt, schijnt uit den staat der ingeoogste gewassen afgeleid te kunnen worden: de opbrengst per bunder was 120 mud in 1849, — 146.6 in 1850 en 166.09 in 1851.

Onder het rundvee heerschte de longziekte sporadisch in mindere mate dan in het vorige jaar. Er zijn 238 stuks vee door aangetast, waarvan 80 genezen zijn.

In de Betuwe klaagt men dat de fokkerij van varkens, ten gevolge van de duurte der aardappelen, onvoordeelig is.

De tuinbouw is in gunstigen toestand; onderscheiden omstandigheden werken zamen om dien aan te wakkeren.

In het district tusschen Rhijn en Waal, waar de ooftteelt een deel van het landbouwstelsel uitmaakt, beslaan de boomgaarden in 26 gemeenten (van de overige vijf ontbreken opgaven) 1948 bunders. Bij de hooge graanprijzen is het aantal gerooide boomgaarden aanmerkelijk en overtreft verre dat der nieuw aangelegde.

Eene juiste opgave van de bundertallen opgaand hout, eiken- en ander hakhout, dennenbosschen en rijswaarden, levert het kadaster niet; uit hetzelve is het hoogst aanmerkelijke aantal bunders, dat jaarlijks in heidestreken tot bosch aangelegd wordt, niet te kennen; evenmin het getal bunders dat bij kleine perceelen in vruchtbare en welgelegen streken tot bouwland wordt aangelegd. Ook de aanvragen om vrijdom voor ontginningen zijn geen deugdelijke maatstaf, daar sommigen voordeeliger achten geen vrijdom aan te vragen. Zoodanige aanvragen zijn in 1851 door 39 eigenaren gedaan voor 920 bunders heidegrond.

In de houtteelt handhaaft Gelderland zijnen roem. Allerwege ziet men naauwkeurigheid in het aanleggen en het onderhouden van houtgewas. Het voorzien van op de standplaats uitgepoot plantsoen met bemesting, hetzij dit door vorafgaande cultuur geschiede, hetzij door middel van pluishoopen, modder, wollen lompen, mengsel van aarde met kunstmest — vroeger onuitvoerbaar geacht — wordt door hen die zulks verrigten, als min kostbaar en hoogst voordeelig geprezen. In de gemeente Ermelo, waar de bosschen in zeer verbeterden toestand verkeeren, brengt het houtgewas jaarlijks eene geldsom van f 60,000 in omloop. De prijs der aandeelen in het Speulder-bosch aldaar, is in twintig of dertig jaren van f 800 gestegen tot f 2800.

In 1851 zijn de plannen goedgekeurd tot verdeeling der markten van Wisch en Silvolde, Aalten, Woold, gemeente Winterswijk, en Eibergen.

De zandverstuivingen eischen aanhoudende zorg. Onder Apeldoorn toont het Vreijenberger Zand, thans grootendeels een welig groeijend dennebosch, dat men zandverstuivingen geheel beteugelen kan. Onder Barneveld is de staat der zandverstuiving zorgwekkend doch niet ontmoedigend. Onder Ede zijn de uitgestrektste en vernielendste zandverstuivingen gelegen. De onwilligheid der schapenhouders om de op hoog gezag aangelegde werken tegen hunne kudden te beschermen en om de benoodigde gronden in gebruik af te staan, is een hinderpaal tegen de beteugeling der zandverstuiving, en daarbij kwam in 1851 de vernieling van veel jong dennenplantsoen door maskers van bladwespen.

De toestand van den veestapel is gunstig. De staat van het aanwezige vee wijst eene vermindering aan in het aantal varkens van 5 per cent en mede in het aantal ezels, doch overigens vermeerdering. Volgens dien staat zijn in Gelderland 33,403 paarden; 152,729 stuks rundvee; 826 ezels; 83,828 schapen; 39,820 varkens; 576 bokken; 25,976 geiten.

Aangaande de bijenteelt vermeldt het verslag onder meer, dat te Barneveld proeven worden genomen met eene nieuwe soort van korven, waardoor het drijven uiterst gemakkelijk wordt gemaakt. In plaats van den uit één stuk vervaardigden korf, wordt een 6tal gevlochtene ringen of randen op elkander geplaatst, de bovenste als een plat deksel; — en daar de bijen naar boven werken, kunnen die randen met honig gevuld, worden afgenomen, nadat de tafels door middel van een ijzerdraad doorgesneden zijn. Is de rand geledigd, dan wordt hij weder op de vorige geplaatst; de bijen verzegelen de opene cellen weder. Op die wijze verkrijgt men den honig zonder bijen, waardoor een einde is gemaakt aan het dooden der bijen, hetgeen voor den bijenman of immeker geene onverschillige zaak is, en bovendien kan door het aanbrengen van nieuwe randen de korf zoo groot gemaakt worden als het gewin dit vordert. Het zijn de zoogenaamde magazijnkorven, reeds door Brouwer in zijne nieuwe leerwijze omtrent de bijen aanbevolen.

(*Het vervolg hierna.*)

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Provincie *Zeeland* (*11de District van den Waterstaat*).

AANBESTEDING.

Op Zaturdag den 18den September 1852, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Zeeland, of, bij zijne afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat, in het Elfde District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur, te Middelburg, worden Aanbesteed:

1°. Het Zinken van Zes Rijszinkstukken op den onderzeeschen oever, en één zinkstuk langs het laagwater aan den Margaretha-polder;

2°. zes gelijke Rijszinkstukken op den onderzeeschen oever van den Eendragtpolder;

3°. Het afvlakken en met Rijs beslaan van het Duin, bij den Lichtopstand te Renesse, op het eiland Schouwen, benevens het aanleggen van twee ronde Rijshoofden aldaar.

Alles met inbegrip der vereischte Materialen.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

De Bestekken der bovengemelde Aanbesteding zullen ter lezing liggen aan het Locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Zeeland te Middelburg, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende drie dagen vóór de Besteding, telken dage twee uren vóór en twee uren na laagwatertijd, de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur te Middelburg, bij den Ingenieur Dirks te Terneuzen, en den Adspirant-Ingenieur Heshusius te Zierikzee.

Namens den Minister van Binnenlandsche Zaken,
De Secretaris-Generaal,
J. SCHRÖDER.

MINISTERIE VAN OORLOG.

*** De Minister van Oorlog,

Goedgevonden hebbende, om op Donderdag den 23sten dezer, door de Garnizoens-Kommandanten te Amersfoort en Deventer, onder nadere approbatie van het Ministerie van Oorlog, op nieuw de leverantie van Fourrages te doen Aanbesteden, ten behoeve van de Corpsen te Paard, welke van den 1sten November aanstaande, tot en met den 31sten October 1853, in die steden Garnizoen zullen houden;

Brengt zulks ter kennis van de belanghebbenden, en noodigt mitsdien allen die daarin Gading mogten hebben, om naar opgemelde Leverantie in te schrijven, hen tevens verwittigende, dat gezegde Aanbesteding zal geschieden op dezelfde voorwaarden, als waarop die van den 1sten dezer heeft plaats gehad; zullende een exemplaar van de bedoelde Voorwaarden van den 11den der loopende maand in de Bureaux van genoemde Garnizoens-Kommandanten ter lezing liggen.

's Hage, den 6den September 1852.

Bon. FORSTNER VAN DAMBENOY.

Provincie *Noordbrabant*.

AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 14den September des jaars 1852, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Noordbrabant, of, bij deszelfs afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat, in het 6de District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te 's Hertogenbosch, worden Aanbesteed:

Het doen van eenige Herstellingen aan het Paleis van Justitie te 's Hertogenbosch, met het onderhoud van hetzelve tot den laatsten December 1852.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het bestek der bovengemelde aanbesteding zal, boven en behalve aan het locaal van het Ministerie van Justitie en aan dat van het Provinciaal Bestuur van Noordbrabant te 's Hertogenbosch, ter lezing liggen op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende vier dagen vóór de besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur in Noordbrabant H. F. Fijnje, bij den Ingenieur E. C. B. Ridder van Rappard en bij den Opzigter P. E. Fischer, allen te 's Hertogenbosch.

De Staatsraad, Commissaris des Konings in Noordbrabant,
A. J. BORRET.

*** De Luitenant-Kolonel, belast met het toezigt over de Garnizoens-Bakkerij te Leyden, brengt bij deze ter kennis van de daarbij belang hebbende, dat door hem op Zaturdag den 25sten September 1852, des middags ten 12 ure, ten zijnen Burele aan de Witte Poort publiek zal worden Aanbesteed de Leverantie van:

3 Lasten Kubanka-Tarwe, wegende 78 Ned. Ponden per Mud;

2 Lasten Jarige Zeeuwsche Tarwe, wegende 76 Ned. Ponden per Mud;

1 Last Jarige Pruissische Rogge, wegende 74 Ned. Ponden per Mud.

Zullende de Voorwaarden waarop de Aanbesteding zal plaats hebben dagelijks van 10 tot 12 ure aldaar ter lezing liggen; de gegadigden worden bij deze geïnformeerd, dat op den omslag van het gezegeld Inschrijvingsbiljet hetzelfde merk moet staan als op de Monsters.

PISUISSE.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Commissie belast met het Beheer der Lingewerken zal op Zaturdag den 18den September 1852, des middags ten 12 ure, in het Logement de Hooiwagen te Gorinchem, in het openbaar Aanbesteden:

Het Herstellen van eenige gebreken aan de Duikersluizen N°. 1 en 3, gelegen in den Zuider Lingedijk onder Asperen.

Het Bestek ligt ter lezing bij G. Tromp aan den Gaddam onder Heukelum, zullende de aanwijzing van het werk geschieden op Donderdag den 16den September 1852, te beginnen s voormiddags ten 10 ure aan de Duikersluis n°. 1.

HERBESTEDING.

Kerkvoogden der Hervormde Gemeente te Gouda zijn van meening op Woensdag den 15den September 1852, te Herbesteden, het maken en stellen van Nieuwe Banken en bijbehoorende betimmeringen in de Groote of St. Janskerk te Gouda, des middags ten 12 ure; zullende de aanwijzing voor het werk plaats hebben op Vrijdag den 10den September, des morgens van 9 tot 12 ure.

De Inschrijvers zullen gehouden zijn hunne inschrijving op gezegelde en besloten biljetten, inhoudende in cijfer- en letterschrift de som waarvoor men genegen is het omschreven werk volgens het Bestek uit te voeren, welke biljetten, met hunne borgen onderteekend, moeten ingezonden worden vóór of op den 14den September 1852, aan den Heer W. J. Fortuijn Drooglever, Lid en Secretaris van het Collegie van Kerkvoogden der Hervormde Gemeente te Gouda, ten wiens huize eene gesloten bus aanwezig is om ze daarin op te nemen.

*** De Directie der Nederlandsche Bank brengt ter kennisse der belanghebbenden, dat hare Makelaars in Muntmateriaal te Rotterdam zijn: de Heeren S. A. Chabot, J. Oudemans Havelaar, Jan Havelaar, R. A. Mees en R. P. Mees, en dat de Kassiershuizen Gebr. Chabot, Jan Havelaar en Zoon en R. Mees en Zoonen, als hare Agenten, de uitvoering zullen waarnemen der handelingen, door gezegde Makelaars voor haar gesloten.

Amsterdam, 30 Augustus 1852.

De Directie der Nederlandsche Bank,
ABRAHAM FOCK, *President*.
W. C. MEES, *Secretaris*.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** *Jacobus van der Linde*, Timmerman te Steenvliet, heeft zich bij Request tot Z. M. den Koning gewend, houdende verzoek om Hoogstdeszelfs toestemming, ten einde het aan zijnen Zoon *Jan* vergund moge worden den Geslachtsnaam van *Luijendijk* bij den zijnen aan te nemen, en zich alzoo in het vervolg te mogen noemen en teekenen *Luijendijk van der Linde*.

*** Allen die iets te vorderen hebben van, verschuldigd zijn aan, of eenige gelden, effecten of papieren in bezit of bewaring hebben behoorende aan *Johanna Catharina de Famars*, onlangs te Utrecht overleden en ook gewoond hebbende te Brummen, worden verzocht zulks franco op te geven vóór 1°. October aanstaande, ten kantore van den Notaris *J. J. Gassen* Hzn., te Amsterdam op het Rokin bij de Taksteeg.

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.